

**Голові спеціалізованої вченої ради
Д 64.707.03 Національного університету
цивільного захисту України,
д.держ.упр., професору
Домбровській С.М.**

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора
Парубчака Івана Орестовича
на дисертаційну роботу Горіна Артура Володимировича «Механізми
державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні»,
подану до захисту у спеціалізовану вчену раду Д 64.707.03 Національного
університету цивільного захисту України на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління за спеціальністю
25.00.02 – механізми державного управління**

1. Актуальність теми дослідження, її зв'язок з науковими програмами, темами

Розвиток фізичної культури і спорту та якість життя населення країни чинять один на одного взаємозумовлюючий вплив. Розвиток фізкультурно-спортивної діяльності відображає рівень добробуту, а також сформованість сталих традицій здорового способу життя в повсякденному побуті громадян, особливості сформованої духовної та інтелектуальної культури.

Актуальність теми дослідження обумовлюється особливою значимістю інституту фізичної культури та спорту. Адже сфера фізкультурно-спортивної діяльності впливає на потенціал національного здоров'я, що може позитивно

позначатися на збільшенні тривалості життя населення; покращенні продуктивності праці економічно активного населення, скороченні втрат робочого часу через хворобу; підвищення ефективності профілактичних медичних заходів; скорочення витрат на медичне обслуговування. Аналіз закордонного досвіду дає підстави визначити, що фізична культура та спорт можуть комплексно вирішувати проблеми підвищення рівня здоров'я населення країни. Завданням же держави та її апарату є створення належних умов для розвитку здорової нації.

Держава регулює відносини у сфері фізкультурно-спортивної діяльності шляхом формування державної політики, створенням відповідних державних органів, правового, фінансового, матеріально-технічного, кадрового та інформаційного та іншого забезпечення розвитку цієї сфери, а також забезпеченням самоврядного статусу фізкультурно-спортивного руху в Україні і комплексної взаємодії державних органів з громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості.

Очевидно, що у сфері фізкультурно-спортивної діяльності наявна низка проблем, які кристалізувалися через повномасштабне вторгнення РФ в Україну. На її території ще у 2016 році було запроваджену реформування системи державного управління у сфері фізкультурно-спортивної діяльності. Проте завершити це реформування сьогодні видається ускладненим, адже увага вищого керівництва України спрямована на вирішення безпекових питань. На наше ж переконання, завданням України на найближчу перспективу є перегляд наукових підходів до організації системи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту з метою ефективної повоєнної відбудови цієї галузі. Крім того, актуальним є дослідження та апрікування кращих світових практик щодо механізмів державного регулювання у сфері фізкультурно-спортивної діяльності в національну систему публічного управління.

Таким чином, дисертаційне дослідження Горіна А. В. щодо створення ефективних механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні є актуальною та своєчасною науково-дослідною роботою

для удосконалення української системи публічного управління і посилення вітчизняної науки публічного управління та адміністрування в аспекті поглиблення окремих уже актуалізованих у теорії та концепції в межах обраної проблематики дослідження.

2. Ступінь обґрунтованості та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки і рекомендації є логічно викладеними, достовірними й достатньо аргументованими. Це забезпечується глибоким аналізом основних теоретичних питань досліджуваної проблеми на базі наукових праць вітчизняних та іноземних учених. Запорукою цього виступив вибір теоретико-методологічного підґрунтя дослідження, яким стало використання загальнонаукових і спеціальних методів. Концептуальний, проектний, історико-правовий та інші підходи полягають у комплексному дослідженні побудови механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні як єдиного цілого з метою вдосконалення цих механізмів.

Слід відзначити, що під час вивчення обраного предмету дослідження автор застосував ще й такі загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, як методи логічного узагальнення, факторного аналізу, синтезу й абстрагування, теоретизування й історичної формалізації, системного аналізу, порівняння, вибірки й опису, індукції та дедукції, групування, моделювання та прогнозування (с. 19–20).

На користь достатньо високої оцінки достовірності й обґрунтованості положень, сформульованих автором, свідчить і значна інформаційна база дисертаційного дослідження. До неї відносяться як законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти України та країн ЄС, офіційні статистичні й аналітичні дані (Додатки А, Б, В, Г), так і наукові праці українських і закордонних учених (загалом, до списку використаної літератури входять 250 джерел, у тому числі 59 іноземних). Опрацьована значна кількість наукових

публікацій з викладенням результатів теоретичних розробок із проблематики, пов'язаної з функціонуванням механізмів і системи публічного управління у сфері фізкультурно-спортивної діяльності в Україні (табл. 3.1 дисертації).

3. Наукова новизна одержаних результатів

Головні положення наукової новизни тісно пов'язані з результатами вирішення автором основних завдань дисертаційного дослідження.

Особливо слід відзначити положення наукової новизни, за яким *уперше* запропоновано напрями розвитку організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні із застосуванням системного підходу, що дозволив обґрунтувати шляхи розвантаження інституційної системи державного регулювання в цій сфері від зайвих функцій, які гальмують процес розвитку її автономії, перехід на ліберальний режим державного регулювання із залученням до нього територіального та корпоративного сегментів, а також уточнений алгоритм взаємодії таких сегментів із державними інституціями під час забезпечення розвитку зазначеної сфери та критеріїв їхнього оптимального поєднання (стор. 73–82, 158, рис. 2.1).

Одними з найбільш вагомих, зважаючи на зміст завдань дисертаційного дослідження, є *вдосконалені* автором:

1) наукові підходи до формування правового механізму державного регулювання у сфері фізкультурно-спортивної діяльності на регіональному рівні, що передбачають упровадження принципів стратегування як довгострокового планування сталого розвитку цієї сфери, з метою забезпечення якого запропоновано критерії оцінювання його ефективності й обґрунтовано форми упровадження (стор. 142–155, підрозділ 3.1);

2) визначення стану функціонування організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні як незадовільного, зважаючи на виявлені проблеми трансформації системи державного регулювання, для вирішення яких уточнено мету, завдання,

суб'єктів, сфери та методи її реформування, а також обґрунтовано особливості забезпечення розвитку молодіжного спорту (стор. 78–100).

Крім того, становлять значний інтерес також положення наукової новизни, що пов'язані із *подальшим розвитком*, а саме щодо:

– змістовна характеристика механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності, з акцентуванням на визначальній ролі серед них правового й організаційного механізмів, за допомогою використання яких суб'єкти державного управління забезпечують належне функціонування об'єкту державного впливу, конструкт розвитку якого представлено в межах теоретичного та практико-орієнтованого вимірів, що дозволили уточнити мету, завдання, принципи, функції, методи державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності (стор. 40–56, підрозділ 1.2);

– систематизація закордонних позитивних практик реалізації державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності, що характеризуються насамперед багаторівневою інституційною системою державного регулювання в цій сфері (стор. 58–70, підрозділ 1.3);

– генеза правового механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні крізь призму згрупованих заходів державної політики, що відчуває вплив перехідного періоду, унаслідок чого не всі концептуальні засади отримують належне втілення, передбачаючи базову мету державної політики в цій сфері, яка полягає в забезпеченні загальної доступності необхідної інфраструктури для зайняття фізкультурно-спортивною діяльністю, що має різну соціальну спрямованість (стор. 101–110, 120–136, підрозділи 2.2, 2.3).

Отже, наукова новизна одержаних результатів і наукова їх цінність полягають у тому, що дисертаційна робота побудована на багатоаспектному аналізі досліджуваних проблемних питань, а це свідчить про певний внесок у теорію та практику публічного управління, що покликано сприяти удосконаленню організаційного та правового механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні.

4. Теоретична та практична значимість результатів дослідження

Аналіз наукових результатів, одержаних автором дисертації, дозволяє позитивно оцінити теоретичне значення роботи для подальшого визначення фізкультурно-спортивної діяльності як об'єкта державного управління. Воно полягає в розкритті сутності понять «фізкультурно-спортивна діяльність» і «механізми державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності» у межах розгляду ключових дефініцій понятійно-категоріального апарату в цій сфері (підрозділ 1.1), дослідженні теоретичних засад формування механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності (підрозділ 1.2). Це, у свою чергу, дозволило здобувачу генерувати пропозиції щодо методичних засад до вдосконалення системи державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності (підрозділ 3.3). Ці пропозиції використані, зокрема, в організаційно-аналітичній роботі Департаменту молоді і спорту Дніпропетровської обласної державної адміністрації (довідка № 1737/0/246-23 від 27.12.2023 р.).

Крім того, науково-теоретичні положення дисертації щодо формування організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні використані під час проведення лекцій і практичних занять із навчальної дисципліни «Організаційно-правові засади публічного управління та адміністрування» за програмою підготовки здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» у КЗВО «Дніпровської академії неперервної освіти» (акт № 18 від 13.02.2023 р.).

Ураховуючи вищевикладене, можемо зазначити, що висновки та пропозиції автора дисертації мають як теоретичне, так і практичне значення.

5. Оцінка повноти викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях та анотації

Публікації Горіна А.В. повною мірою відображають зміст дисертаційної роботи й отримані висновки.

Основні положення і результати дослідження висвітлено в 9 наукових працях, із них: 5 статей у вітчизняних наукових фахових виданнях, 1 стаття у закордонному науковому журналі за напрямком і 3 тез доповідей на конференціях. Загальний обсяг публікацій, що належать особисто здобувачу, становить 4,85 авт.арк., які відповідають стандартам, установленим МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Порівняння тексту анотації з текстом дисертації дозволяє дійти висновку про ідентичність основних положень дисертаційного дослідження та матеріалу, викладеного в анотації. Вона не містить інформації, яка відсутня в дисертації. У її змісті реалізовані завдання дослідження, а їх вирішення складає наукову новизну отриманих результатів дослідження. Робота складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації становить 246 стор., з них 202 стор. – це основний текст.

6. Дискусійні положення і зауваження щодо змісту дисертації

Дисертаційне дослідження виконане на достатньо високому науковому рівні, але мають місце окремі дискусійні положення та зауваження:

1. На нашу думку, дисертаційне дослідження тільки виграло б якби автор проаналізував механізми співпраці, комунікації, взаємозв'язку органів державної влади, місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства та самоврядних професійних спортивних організацій. Крім того, було б доцільно визначити, які існують проблеми в структурі та комунікаціях, співпраці елементів інфраструктурно-інституційного забезпечення функціонування сфери фізичного виховання та спорту.

2. У підрозділі 2.2. «Проблеми трансформації системи державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності» автором здійснено системний аналіз напрацювань щодо розвитку фізичної культури та спорту в період модернізаційних змін у цій сфері (с. 102–117). Разом із тим, доцільно

було б також дослідити нормативно-правові й організаційні засади державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в умовах воєнного стану. Це надало б можливість автору систематизувати пропозиції щодо розвитку державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в умовах воєнного стану, а також публічного управління у сфері фізичної культури та спорту в повоєнний період.

3. У підрозділі 2.3. «Особливості функціонування правового механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності» автором здійснено системний аналіз Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року. У той же час, у даному підрозділі було б доречно проаналізувати основні нормативно-правові документи, що регулюють механізми публічного управління у сфері фізичного виховання та спорту, у т.ч. виокремити положення Закону України «Про фізичну культуру і спорт», які потребують удосконалення.

4. На наш погляд, доцільно було б проаналізувати світовий досвід диджиталізації державного регулювання у сфері фізкультурно-спортивної діяльності, узагальнивши такий досвід, із метою обґрунтування запровадження в національну систему публічного управління принципів безбар'єрності.

5. Крім того, зважаючи на значний обсяг таблиць 1.1, 1.2, 1.3 і 2.2 дисертації, вважаємо, що їх доречніше перенести в окремий додаток.

У той же час, зроблені зауваження та висловлені побажання мають дискусійний характер, і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження. Вони скоріше визначають перспективи та конкретизують напрями подальшої наукової роботи автора.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Горін Артур Володимирович на тему «Механізми державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні» відповідає вимогам МОН України, які висуваються до такого виду кваліфікаційних робіт, а саме: є завершеним науковим дослідженням, що

достатньою мірою обґрунтоване, містить наукову новизну, має практичну цінність та дозволяє вирішити актуальне за сучасних умов науково-практичне завдання. Виходячи з цього, автор дисертаційної роботи заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

**В.о. ректора
Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій
ім. С.З. Гжицького,
д.держ.упр., професор**

Іван ПАРУБЧАК